

POLITIKEN

Kronik: Bureaukratiet mistænkeliggør voldtægtsofre

14. marts 2019, Politiken, Sektion 2 (Kultur), Side 7 (Debat), KATRINE QVORTRUP ANE QVORTRUP CAMILLA QVORTRUP LARS QVORTRUP RASMUS MØLLER SØRENSEN..., 2124 ord, Id: e71d9314

KRONIKEN Det er forrykt, at man som offer for voldtægt og drabsforsøg efterfølgende bliver mistænkeliggjort af myndighederne. Der er noget helt galt med lovgivningen.

Katrine Qvortrup er lektor ph. d.

Ane Qvortrup er professor ph. d.

Camilla Qvortrup er overlæge ph. d.

Lars Qvortrup er professor.

Rasmus Møller Sørensen er finansøkonom.

INDTIL FOR ca. 2 ½ år siden var vi en helt almindelig familie i Danmark. Vores liv var som så mange andres.

Vi passede vores jobs, betalte vores skat, engagerede os i samfundet og nød godt af de velfærdsydelser, der tilfaldt os under vores lange uddannelser, i forbindelse med barsel, daginstitutioner og skole til vores børn samt ved kortere og længere sygdomsforløb. Vi var yderst tilfredse med vores velfærdssystem, som for os i den daværende situation balancerede fint mellem pligter og ydelser.

Men så - helt uden varsel og fuldstændig uden skyld - ramte tragedien os en sensommerdag i august 2016. Det, der skulle være en frisk morgengåtur inden en lang og krævende dag på arbejdet, blev et skæbnesvangert møde med en syg voldsmand med store negative konsekvenser til følge.

Et drabsforsøg, alvorlig voldtægt og svær vold, der forårsagede store skader, herunder forskellige hjernelæsioner. Udsigterne var dystre. »Forbered jer på alvorlige hjerneskader«, lød Rigshospitalets melding til familien.

Men heldigvis holdt de dystre udsigter ikke stik. En meget lang og meget sej kamp gjorde det muligt langsomt at vende tilbage til livet.

I første omgang et liv, der indeholdt mestring af basale færdigheder som at gå, tale, læse etc. I en senere fase muligheden for at bo i eget hjem, færdes blandt andre mennesker og passe almindelige forpligtelser som indkøb og lignende. Og i den sidste fase en langsom tilbagevenden til job på nedsat tid.

Alt dette krævede en kæmpeindsats af offeret, men også af hele familien. Kampen for at vende tilbage var ikke lykkedes uden den store hjælp og støtte, vi fik fra Rigshospitalets forskellige intensivafdelinger, Klinik for Traumatisk Hjerneskade på Hvidovre Hospital og Center for Hjerneskade i Region Hovedstaden.

Samtidig var forløbet helt afhængigt af den støtte, vi har oplevet fra familiens arbejdspladser.

Der blev udvist stor fleksibilitet i forhold til arbejdstider og støtte til indsatsen for at hjælpe offeret tilbage.

IDAG ER situationen således - sagens alvor taget i betragtning - relativt positiv.

Vi fik efter en intens retssag i Københavns Byret i maj 2017 afsluttet den strafferetslige side af sagen.

Sagen blev procederet omhyggeligt.

Det var nødvendigt, men også hårdt, fordi hele sagsforløbet og alle de mere end 50 læsioner i hoved og på krop skulle gennemgås endnu en gang, punkt for punkt.

Men efter en effektiv uge traf et enstemmigt nævningeting en afgørelse, der talte sit klare sprog: Gerningsmanden blev idømt forvaring. Så selv om vi i dag ikke længere føler os som en almindelig familie i Danmark, kunne vi nu vende tilbage til et på nogle måder almindeligt liv.

Offeret passer sit job. Ikke på fuld, men på nedsat tid, for eftervirkningerne er fortsat markante. Hjerneskaden bragte ikke alene de umiddelbare svære

skader med sig. I dag er der fortsat konsekvenser i form af kognitive udfordringer, træthed, hovedpine og balanceproblemer.

Herudover er der kommet nye konsekvenser til, for man går ikke igennem sådan en tragedie uden psykiske følger i form af posttraumatisk stress. Men jobbet passes, og til trods for rækken af fortsatte problemer og de jævnlige psykologbesøg, som er nødvendige for at kunne håndtere de psykiske følger, er der også tid til et liv i familien og i samfundet.

ALT SKULLE derfor være godt - dvs. så godt, som den urimelige og uforskyldte tragedie tillader det. Men nu, ca. 2 ½ år efter tragedien, støder der nye problemer til, og nye kampe skal kæmpes. Denne gang ikke på grund af overfaldet og dets følger, men på grund af et velfærdssystem, som ikke er gearet til den slags ulykker, som vi har været udsat for.

Det velfærdssystem, som vi hidtil har prist, fordi det fungerer så godt, er blevet til en modstander, som vi kæmper mod.

Det velfærdssystem, som man får særlig brug for, når man i en kortere eller længere periode af den ene eller anden grund er særlig udsat og skal vende tilbage en så normal en tilværelse som muligt.

Vores møde med det juridiske system var nemlig ikke slut, da byretten havde talt. Byretten med dens dommer, forsvarer, anklager og nævninge blev udskiftet med Erstatningsnævnet med dets sekretariat, formandskab og medlemmer.

Det er nemlig Erstatningsnævnet, der som en del af Justitsministeriet administrerer offererstatningsloven og derigennem er ansvarligt for at behandle voldsofres erstatningssager. På trods af at byretten talte sit klare sprog, og at konsekvenserne af overfaldet er åbenlyse, oplever vi, at processen er helt urimelig.

Vi har, som vi er berettiget til, og som det er rimeligt, bedt om, at offeret kan få dækning for udgifter i forbindelse med fortsat behandling og for varigt tab af erhvervsevne.

Offeret skal vel ikke stå ringere end før tragediens indtræden eller sammenlignet med andre i samme jobfunktion, der kan arbejde på fuld tid? Lad os for en god ordens skyld tilføje: Disse urimeligheder er ikke

Erstatningsnævnets skyld. De skyldes den lovgivning, der sætter rammer for Erstatningsnævnets arbejde, og de ressourcer, Erstatningsnævnet har.

FOR DET FØRSTE er sagsbehandlingen lang. Det har justitsminister Søren Pape Poulsen i forbindelse med andre sager i mange omgange erkendt og undskyldt.

Han påpeger, at man skal kunne få erstatning inden for overskuelig tid. Men som vi oplever det, er der intet sket.

Mon han har forstået, hvor vigtigt det er, at sager som denne **behandles** hurtigt? Har han forstået, hvorfor det er vigtigt? Det handler ikke alene om det økonomiske og om at kunne dække de ekstra udgifter. Det handler også om at få afsluttet den sag, som særligt for **offeret**, men også for hele familien har haft store konsekvenser.

For det andet - og langt værre - virker det helt urimeligt, at **offeret** i erstatningsforløb som det, vi har oplevet, pludselig får oplevelsen af ikke at være **offer**, men tværtimod af at være **mistænkt** for at ville udnyttet systemet.

Skadelidte bærer bevisbyrden, og beviskravene er udtalt strenge. **Offeret** skal redegøre for, at det er absolut nødvendigt at gå ned i tid og løn.

Offeret skal selv bevise, at hun har gjort, hvad hun kunne, for i øvrigt at begrænse tabet.

Der foreligger udførlige og veldokumenterede redegørelser og vurderinger fra de langvarige ophold på sygehus, fra genoptræningsforløb og fra psykologforløb.

Til trods for det skal **offeret** nu igen gennemgå ekstra tests og evalueringer.

Hvad er begrundelsen for og rimeligheden i, at urimelige regler tvinger Erstatningsnævnet til at arbejde langsomt, bureaukratisk og mistænkeliggørende? Disse påstande om, at **offeret behandles ikke som offer**, men **som mistænkt**, kræver dokumentation.

Efter at Erstatningsnævnet har påbegyndt sagsbehandlingen, har det været nødvendigt at entrere med en advokat for sammen med ham at modtage svar

og forespørgsler, reagere på disse og i mange tilfælde forholde sig til nye forespørgsler.

Processen er lang og tidskrævende.

Den er mistænkeliggørende. Og den ripper op i oplevelser, som vi troede, vi havde lagt bag os.

Hvilke instanser har vi via advokaten kommunikeret med? Indtil videre omfatter listen blandt andet offerets pensionsselskab, Lærerstandens Brandforsikring og MP Pension, arbejdsgiveren, sygeforsikringen, Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, de sociale myndigheder, læger og psykologer med henblik på kopier af lægeundersøgelser, Københavns Kommune og Jobcenter Københavns sygedagpengeforvaltning, som skal fremskaffe dokumentation. Det er umuligt at gennemgå korrespondancerne med alle disse instanser, men nogle få eksempler kan belyse problemet: Ansøgningen om dækning af helbredsudgifter og andet tab forudsætter undersøgelser af, hvilke krav der er dækket af egen forsikring eller pensionsselskab: Derfor skal offeret og hendes advokat undersøge, om forsikringselskabet dækker psykologbehandlinger, transportudgifter i forbindelse med behandlinger, kontaktlinser, fodtøj, medicin, hjælpemidler og lignende.

Man skriver således til dem, får svar, omskriver svaret og sender det til Erstatningsnævnet, i håb om at det er tilstrækkeligt fyldestgørende. Her kræves flere omgange korrespondance.

Samtidig forudsætter sagsbehandlingen, at offeret, til trods for at alle konsekvenser af overfaldet tidligere er detaljeret beskrevet i en række speciallægeerklæringer, fremskaffer en omfangsrig dokumentation for de helbredsmæssige konsekvenser af overfaldet.

Dette indebærer, at offeret på ny skal gennemgå en lang række tests vedrørende fysik (balance, styrke, finmotorik, etc.), kognition, psykisk påvirkning og hukommelse ved forskellige instanser. Først hos en såkaldt lægekonsulent, dernæst hos psykolog.

Så ved egen læge, som jo kender patienten og kan sammenholde med tidligere status. Og afslutningsvis hos en psykiater med speciale i posttraumatisk stress. I forlængelse heraf skal offeret selv udfyldes en række

særlige oplysningsskemaer samt indhente udtalelse fra arbejdsgiver, som skal angive »dine arbejdstider, og hvorledes arbejdsgiveren har bemærket dine funktionsbegrænsninger«. Hvorfor det? Det virker helt urimeligt.

Det er allerede beskrevet i tidligere erklæringer, der ud over at beskrive skaderne konkluderer, at offerets helbredsmæssige tilstand er, som det hedder, »stationær«. Alligevel skal offeret og hendes advokat rette henvendelse til kommunen, så den kan oplyse, hvorvidt det er sandsynligt, at offeret vil kunne opnå delvise sygedagpenge i forbindelse med nedsættelse af arbejdstiden.

Baggrunden er, at Erstatningsnævnet allerede efter første henvendelse rejser spørgsmål om, hvorvidt offeret har overholdt det, der i det juridiske sprog hedder »sin tabsbegrænsningspligt i forhold til at søge om sygedagpenge for den tid, hvormed arbejdstiden er reduceret«. Og det til trods for, at det klart fremgår af sygedagpengeloven, at der ikke ydes sygedagpenge, når den helbredsmæssige tilstand er stationær, og når det ikke er relevant med revalidering, ressourceforløb eller visitation til fleksjob eller førtidspension.

HVAD ER konklusionen? Som offer og som pårørende til offeret er vi vidne til, hvor meget sagen fortsat påvirker offeret.

Hun og vi troede, at sagen her 2 ½ år efter overfaldet for længst ville være afsluttet.

Det er den ikke, og der er intet, der tyder på, at den bliver det foreløbig.

Ud over at kæmpe for at bearbejde de kognitive, fysiske og psykiske udfordringer i form af posttraumatisk stress bruger hun meget energi på at bekymre sig om erstatningssagen. Og foruden den fortsatte fysiske træning og de jævnlige psykologbesøg bruger hun tid på at gennemgå en lang række tests og evalueringer.

Alt i alt synes vi, at både hun og vi har gjort - og stadig gør - alt, hvad der står i vores magt, for igen at få et så normalt liv som muligt, men systemet lader ikke på dette tidspunkt til at arbejde på offerets side og med offerets tarv for øje.

Det er hårdt at skulle tage stilling til udsagn som, at »skadelidte bærer bevisbyrden«, og »var det absolut nødvendigt at gå ned i tid og løn«, ikke

mindst når man yder en udtalt indsats for at vende tilbage og altid har sat en stor ære og interesse i at yde det professionelt bedste, men efter overfaldet bliver nødt til at erkende og indse, at det aldrig bliver på samme niveau som før.

Offeret er ikke gået ned i tid og løn på grund af dovenskab eller mangel på lyst til at arbejde, som det lader til, at nogen tror. Det er fuldstændig åbenlyst og helt veldokumenteret, at offeret, når hun går på arbejde de timer, hun kan, yder sit maksimale - og i forhold til forudsigelserne det helt ekstreme.

Velfærdssystemets opgave burde være at bidrage til, at et offer får den bedste mulighed for at komme tilbage på arbejdsmarkedet og genskabe sig et privatliv.

Der er ikke noget, hun hellere vil, end at bidrage til samfundet, men p. t. fylder erstatningssagen med dens krav og mistænkeliggørelser meget og gør hende bare ked af det og opgivende og genfremkalder minderne om overfald og personlige begrænsninger.

VI ER klar over, at Erstatningsnævnet gør sit arbejde og følger reglerne. Vi er også klar over, at Erstatningsnævnet som andre offentlige institutioner lider under udflytning og deraf følgende ressourcetab.

Men vi er uforstående over for den langsommelige og mistænkeliggørende behandling under erstatningsforløbet.

Det er urimeligt, at et åbenlyst offer for en misgerning pludselig skal stå som den, der kastes mistanke på.

Når man ser på omfang og alvoren af de skader, offeret fik ved overfaldet, kan der ikke være tvivl om, at hun har brugt alle ressourcer for at kæmpe sig tilbage: først til livet, så til sine grundlæggende færdigheder og nu til arbejdsmarkedet, familielivet og samfundet.

Sådan som erstatningsprocessen forløber, trækker det offeret i den modsatte retning.

Vi er som allerede nævnt helt på det rene med, at alt dette ikke er Erstatningsnævnets skyld.

Det arbejder under de regler, der er vedtaget i Folketinget, og med de ressourcer, der er tildelt. Sagen er politisk: Hvad siger regeringen og Folketingets partier? Vil ministeren, Søren Pape Poulsen, lægge navn til det forløb, vi har beskrevet? Har han mulighed for i første omgang at gribe ind i forhold til enkeltsager som den foreliggende og i næste omgang i forhold til Erstatningsnævnets generelle regler og vilkår?.

Det, der skulle være en frisk morgengåtur inden en lang og krævende dag på arbejdet, blev et skæbnesvangert møde med en syg voldsmand Skadelidte bærer bevisbyrden og beviskravene er udtalt strenge.

Offeret skal redegøre for, at det er absolut nødvendigt at gå ned i tid og løn.

- **VOLDTÆGT.** Det, der skulle være en frisk morgengåtur skæbnesvangert møde med en syg voldsmand med store, negative konsekvenser.

Arkivfoto: Niels Hougaard

Alt materiale i Infomedia er ophavsretligt beskyttet.

Kunden må ikke sælge, videregive, distribuere, gengive eller mangfoldiggøre materiale fra Infomedia uden særlig og skriftlig aftale med Infomedia. Overført (downloadet) materiale skal slettes efter anvendelsen og må ikke indlægges i informations-genfindingsystemer, som for eksempel elektroniske postsystemer, databaser, fælles netværk eller lignende.

Videreformidling

Kunden må foretage videreformidling (ved videreformidling forstås kopiering, distribution via elektronisk post, tilrådighedsstilling i databaser, på netværk eller lignende) af modtagne overskrift- og indledningsformater inden for kundens egen virksomhed. Al anden videreformidling af materiale fra Infomedia skal aftales skriftligt med Infomedia.